

УДК 346.9 : 347.952

О. Науменко, асист.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ**СУДОВА КОНЦЕПЦІЯ ВИКОНАВЧОГО ПРОВАДЖЕННЯ: КРИТИЧНИЙ АНАЛІЗ**

Стаття присвячена проведенню порівняльної характеристики судового (перш за все господарського) процесу та виконавчого провадження, аналізу їх взаємозв'язку та взаємозалежності. Аналізуються спільні та відмінні риси судового (головним чином господарського) процесу та виконавчого провадження, розглядаються підстави виникнення та припинення господарських процесуальних правовідносин та правовідносин у виконавчому провадженні, їх зміст та суб'єктний склад.

Ключові слова: виконавче провадження, заключна стадія господарського процесу, судовий процес, господарські процесуальні правовідносини, правовідносини у сфері виконавчого провадження.

Питання щодо місця виконавчого провадження в системі права України є одним з найбільш дискусійних у юридичній науці. Необхідність вирішення даної проблеми, а тому і її актуальність обумовлюється тим, що, як цілком слушно вказував свого часу ще Алексєєв С.С., "з урахуванням своєрідності побудови права, його поділу на частини ... визначається система нормативних юридичних актів, удосконалюється юридична техніка, вирішуються окремі питання застосування права" [1].

Незважаючи на наявність як в українській, так і у радянській правовій доктрині наукових праць, присвячених аналізу окремих аспектів питання щодо місця виконавчого провадження у системі права (роботи Амельченко М.В., Білоусова Ю.В., Гринька Ю.І., Загорько П.П., Копайгори І.Д., Притики Д.М., Фурси С.Я., Шерстюк В.М., Штефана М.І., Щербак С.В., Юкова М.К. та інших), потребує подальшого комплексного дослідження та аналізу питання щодо місця виконавчого провадження в системі права України з урахуванням постійних законодавчих змін, яких зазнає законодавство, що регулює виконавче провадження, а також для формулювання пропозицій по вдосконаленню чинного законодавства у цій сфері, в тому числі й задля окреслення перспектив його розвитку.

Метою даної статті є дослідження одного з аспектів питання щодо місця виконавчого провадження в системі права України, а саме: аналіз однієї з існуючих у науковій літературі точок зору на виконавче провадження як завершальну стадію судового процесу шляхом проведення порівняльної характеристики судового (головним чином господарського) процесу та виконавчого провадження.

У юридичній науці немає єдиної позиції щодо місця виконавчого провадження в системі права України. Так, одні автори (Білоусов Ю.В., Тертишников В.І., Фурса С.Я., Шерстюк В.М., Юков М.К., Янков В.В.) називають виконавче провадження самостійною галуззю права (для цілей даного наукового дослідження позиції цієї групи авторів ми об'єднуємо та умовно називаємо концепцією самостійності). Інша група науковців (Гук Б.М., Крупнова Л.В., Щербак С.В.) відносять його до адміністративного чи адміністративного процесуального права (для цілей даного наукового дослідження позиції цих науковців ми також об'єднуємо та умовно називаємо адміністративною концепцією).

Ще одна група авторів – процесуалістів називає виконавче провадження завершальною стадією господарського (арбітражного) (Амельченко М.В. [2], Притика Д.М. [3] та інші [4-14]), цивільного (Штефан М.І. [15], Загорько П.П. [16-17], Валєєва Р.Х. [18], Ізаксон Б.М. і Левітанус М.Р. [19], Гринько Ю.І. [20], Баранкова В.В. [21] та інші [22-29]), або адміністративного (Сорокін В.Д. [30]) процесу (для цілей даного наукового дослідження позиції цієї групи авторів ми також об'єднуємо та умовно називаємо судовою концепцією).

Деякі з науковців розглядають його як підгалузь цивільного процесуального права [31-32], а інші – як

окремий вид провадження в цивільному процесі, оскільки стадія – це частина провадження, і всю багатоманітну процесуальну діяльність органів виконання ніяк не можна вкласти в рамки однієї стадії. Вони також вказують, що ця процесуальна діяльність органів виконання має свої стадії: порушення виконавчого провадження, добровільного виконання і примусового виконання [33]. Автори підручників з господарського (арбітражного) процесу виконання судових рішень називають самостійним, особливим інститутом процесуального права [34], дуже важливим процесуальним провадженням з реалізації прав сторін (підтверджених відповідним рішенням), яке має свої стадії [35].

Судова концепція виконавчого провадження знайшла своє відображення і в положеннях Закону України "Про виконавче провадження" від 21.04.1999 р. № 606-XIV [36] (далі – ЗУ "Про виконавче провадження"), у ст. 1 якого виконавче провадження називається завершальною стадією судового провадження.

Основні аргументи прихильників судової концепції виконавчого провадження в узагальненому вигляді зводяться до посилання на те, що виконання судових рішень, в тому числі і рішень господарських (раніше – арбітражних) судів, з радянських часів регулювалось розділом 5 "Виконання судових рішень" Цивільного процесуального кодексу УРСР від 18.07.1963 р. № 1500-06 [37] (далі – ЦПК УРСР 1963 р.), а пізніше – окрім ЗУ "Про виконавче провадження" та Закону України "Про державну виконавчу службу" від 24.03.1998 р. № 202/98-ВР [38] (далі – ЗУ "Про ДВС"), також і Господарським процесуальним кодексом України від 6.11.1991 р. № 1798-XII [39] (далі – ГПК), де є спеціальний розділ 14 "Виконання рішення, ухвали, постанови", який регулює окремі питання виконання рішень господарських судів, та Цивільним процесуальним кодексом України від 18.03.2004 р. № 1618-IV [40] (далі – ЦПК), де міститься розділ 6 "Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)" і розділ 7 "Судовий контроль за виконанням судових рішень". Як доповнення до вказаних аргументів називається те, що до компетенції господарського суду віднесені такі питання: видача дублікату наказу (наприклад, у випадку втрати його державним виконавцем або стягувачем), відстрочка або розстрочка виконання рішення, зміна способу та порядку виконання, зупинення виконання судового рішення, поворот виконання рішення, постанови (ст.ст. 120, 121, 121-1, 122 ГПК).

Також у якості аргументу використовувалось неоднозначне законодавче визначення виконання, яке у ст. 351 ЦПК УРСР 1963 р. розумілось як стадія виконання судових рішень, а в ст. 369 – як виконавче провадження.

Позиція, викладена Гринько Ю.І., містить у собі концентрований вираз змісту додаткових аргументів прихильників цієї концепції. Так, він звертав увагу на те, що суд, виносячи рішення і вирішуючи спір по суті, відновлює порушені права і захищає оспорювані суб'єктивні

права. Стадією виконання судового рішення завершується діяльність суду по вирішенню спору. Також він зазначав, що мета цивільного процесу буде досягнута лише у тому випадку, якщо судові рішення буде виконано у відповідності до закону і до змісту рішення. Тільки в цьому випадку будуть реально відновлені порушені права сторін і цивільний процес буде завершеним [41]. Продовженням вказаних аргументів є позиція Заворотька П.П., який зазначав, що особливістю цивільного процесу є не лише швидкий і повний розгляд цивільних справ, а і на всіх стадіях процесу створення умов, необхідних для виконання судових рішень, досягнення повного відновлення порушеного права. На його думку, позов і виконавче провадження слугують засобом захисту права на різних етапах розвитку цивільного процесу; вони мають спільну кінцеву мету, але досягають її різними процесуальними засобами і в різних процесуальних умовах. Позов є засобом захисту порушеного чи оспорюваного права, а виконавче провадження – засобом захисту того права, яке перестало бути спірним і тому підлягає примусовій реалізації [42]. В узагальненому вигляді можна підсумувати, що виконавче провадження належить до господарського (цивільного, адміністративного) процесу тому, що воно є органічним продовженням першого.

У роботах останніх років висловлюється думка окремих авторів (зокрема, Демченка С.Ф.) про те, що виконавче провадження має бути включене до числа стадій господарського процесу, має бути віднесене до судової влади, оскільки це дасть змогу підвищити ефективність господарського судочинства [43].

Аналізуючи аргументи прихильників судової концепції виконавчого провадження, виникає логічне питання: яка ж це стадія судочинства, якщо суд як суб'єкт правовідносин відсутній (принаймні, якщо не виникають "ускладнення" у виконавчому провадженні, пов'язані з безпосередньою компетенцією суду, як то: розгляд скарги на дії державного виконавця, зміна способу і порядку виконання рішення, видача дублікату виконавчого документа тощо)? Якщо вважати, що у даному випадку відбувається заміна одного державного органу іншим, то, по-перше, відповідно до ст. 124 Конституції України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР [44] (далі – КУ) правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускаються. А тому державний виконавець не має права здійснювати судочинство, бо він не належить до судової влади. У стадіях судового процесу має місце лише заміна однієї судової установи іншою (наприклад, апеляційний суд змінює місцевий, касаційний – апеляційний). А, по-друге, якщо змінюється суб'єкт правовідносин, то змінюються й самі правовідносини.

Також якщо у судовому процесі, зокрема, господарському, серед суб'єктів правовідносин, крім самого суду, провідне місце займають позивач і відповідач, то у виконавчому провадженні вони "трансформуються" у стягувача і боржника.

Якщо всі стадії процесу, в тому числі і господарського, спрямовані на прийняття акту правосуддя – судового рішення, і центральне місце у них займає судове засідання, то виконавче провадження спрямоване на реальне, своєчасне, повне і неупереджене виконання судового рішення, причому останнє далеко не завжди "обтяжене" судовим засіданням. Тут центр тяжіння переноситься на виконавчі дії, що здійснюються державним виконавцем.

Окрім того, якщо виходити з розуміння виконавчого провадження як інституту (заклучної стадії) господар-

ського (цивільного, адміністративного) процесу, то, як цілком слушно зазначав Юков М.К., "останній повинен включати перше у якості своєї частини" [45]. Однак законодавство, що його регулює, може існувати і існує цілком самостійно, за межами господарського (цивільного, адміністративного) процесу. Водночас частина за межами цілого втрачає свою якість, перестає бути самобутньою. Це, окрім іншого, підтверджується неоднорідністю правових норм, що регулюють виконавче провадження і господарський (цивільний, адміністративний) процес, оскільки у виконавчому провадженні не діють такі загальні інститути господарського та інших судових процесів, як "підвідомчість та підсудність справ", "склад суду, відводи", "докази", "запобіжні заходи", "судові витрати", "позов" та інші.

Якщо підставою виникнення процесуальних відносин, зокрема, господарських процесуальних, є подання до суду позову або заяви про порушення справи про банкрутство, то підставою для відкриття виконавчого провадження є подання до відповідного відділу державної виконавчої служби (далі – ДВС) разом із виконавчим документом заяви про відкриття виконавчого провадження. Якщо підставою припинення господарських процесуальних відносин є відмова у прийнятті позовної заяви (ст. 62 ГПК), припинення провадження у справі (ст. 80 ГПК), у тому числі внаслідок відмови позивача від позову, вирішення спору господарським судом, що завершується винесенням відповідного судового акту, то підставою припинення правовідносин у сфері виконавчого провадження є, зокрема, закінчення виконавчого провадження, у тому числі й внаслідок фактичного виконання в повному обсязі рішення згідно з виконавчим документом (ст. 49 ЗУ "Про виконавче провадження").

Отже, як бачимо, господарські процесуальні правовідносини та правовідносини у сфері виконавчого провадження мають різний суб'єктний склад, різні підстави виникнення та припинення, різний зміст, оскільки загальні інститути господарського процесуального права не діють у виконавчому провадженні (за умови, що відсутні "ускладнення" у виконавчому провадженні, як, наприклад, розгляд скарги на дії державного виконавця, що віднесено до безпосередньої компетенції суду).

Окрім того, ДВС виконує у примусовому порядку, окрім судових актів, в тому числі винесених у межах господарського судочинства, й безліч інших рішень, серед яких, наприклад, рішення комісій по трудових спорах, виконавчі написи нотаріусів, постанови державного виконавця про стягнення виконавчого збору, про накладення штрафу тощо. Таким чином, ДВС виконує не лише судові акти, а й акти інших органів, перелік яких наведено у ст. 17 ЗУ "Про виконавче провадження".

Аналіз розділу 14 ГПК, який називається "Виконання рішення, ухвали, постанови", так само як і розділів 6 "Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у цивільних справах та рішень інших органів (посадових осіб)" та 7 "Судовий контроль за виконанням судових рішень" ЦПК, а також розділу 5 "Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень в адміністративних справах" Кодексу адміністративного судочинства України від 6.07.2005 р. № 2747-IV [46] (далі – КАС) дає можливість прийти до висновку, що вони регламентують не саму процедуру примусового виконання судових рішень, а окремі процесуальні питання, що пов'язані з їх виконанням і віднесені до безпосередньої компетенції суду.

До таких питань у сфері господарського судочинства можна віднести поновлення пропущеного строку для пред'явлення наказу до виконання (ст. 119 ГПК), видачу дублікату наказу (ст. 120), відстрочка або розстрочка

виконання рішення, зміна способу та порядку виконання рішення, ухвали, постанови (ст. 121 ГПК), зупинення виконання судового рішення (ст. 121-1 ГПК), оскарження дій чи бездіяльності органів ДВС (ст. 121-2 ГПК), поворот виконання рішення, постанови (ст. 122 ГПК).

Також необхідно звернути увагу і на те, що сьогодні примусове виконання судових рішень, у тому числі й рішень господарських судів, регулюється окремими нормативними актами (перш за все ЗУ "Про виконавче провадження" і ЗУ "Про ДВС").

А тому з огляду лише на ці зовнішні ознаки виконавчого провадження викликає сумніви віднесення його до судової стадії (в т.ч. стадії господарського процесу).

Однак, заради об'єктивності та справедливості необхідно все ж таки відзначити наявність тісного зв'язку між судовим (в т.ч. господарським) процесом та виконавчим провадженням, який можна прослідкувати через дослідження структури правозастосовчого процесу.

Так, у науковій літературі (Алексєєв С.С., Чечина Н.О. та ін.) виділяють наступні стадії правозастосування: встановлення фактичних обставин справи, юридичний аналіз (вибір та аналіз норм права), прийняття рішення. Ряд авторів (Сергун А.К., Реутов В.П., Петрухін І.Л. та ін.) вважають, що, окрім вказаних, необхідно виділяти стадію виконання рішення правозастосовчого органу [зазначається за роботою: 47]. З огляду на те, що у господарському процесі, так само як і у інших судових процесах, встановлення фактичних обставин справи, їх юридичний аналіз та винесення відповідного рішення здійснюється одним органом – господарським (загальним, адміністративним) судом, а також на те, що їх досить важко чітко розмежувати між собою у часі (адже досить часто вони здійснюються одночасно та є взаємопов'язаними), то, на наш погляд, всі ці стадії можна узагальнити і об'єднати в одній: розгляд та вирішення спору.

Таким чином, можна зробити висновок, що структура правозастосування складається з двох елементів, які можна назвати стадіями (етапами):

1. стадія (етап) розгляду і вирішення справи та винесення відповідного правозастосовчого акту (рішення, в тому числі судового);

2. стадія (етап) виконання цього правозастосовчого акту (рішення, в тому числі судового).

При цьому важливо уточнити, що у контексті господарського судочинства перша стадія здійснюється господарським судом, а друга – ДВС. Окрім того, друга стадія не є обов'язковою, оскільки у випадку самостійного (добровільного) виконання зобов'язаною особою відповідного рішення господарського суду правозастосування як владна діяльність компетентних державних органів і особлива форма реалізації права відсутня.

Більше того, якщо подивитись на це питання під кутом зору мети та завдань, які ставляться перед господарським судом та ДВС, то ще більше переконуємось у наявності тісного зв'язку між господарським процесом та виконавчим провадженням. Мета та завдання, які ставляться перед господарським судом і ДВС, є однаковими [докладніше див.: 48]. Аналізуючи чинне законодавство, не важко переконатися у тому, що одним із блоків завдань, які ставляться перед виконавчою службою, є загальносоціальні завдання, тобто захист прав і законних інтересів суб'єктів. Така ж мета господарського судочинства зафіксована у ст.1 ГПК, де сказано, що "підприємства, установи, організації мають право звертатися ... за захистом своїх порушених або оспорюваних прав і охоронюваних законом інтересів...".

Такої ж думки дотримувався і Заворотько П.П., який дуже влучно відзначив, що позов і виконавче провадження мають спільну кінцеву мету. Позов є засобом захисту

порушеного чи оспорюваного права, а виконавче провадження – засобом захисту того права, яке перестало бути спірним і тому підлягає примусовій реалізації [49].

Виходячи з цього, на наш погляд, можна виділити дві стадії (етапи) захисту прав суб'єктів, які звертаються до господарського суду:

1. встановлення господарським судом факту порушення прав і охоронюваних законом інтересів, через що суд зобов'язує сторону, яка їх порушила, вчинити певні дії або утриматись від їх вчинення, що спрямоване на відновлення цих прав і охоронюваних законом інтересів, та фіксується у винесеному ним (судом) рішенні;

2. виконання винесеного рішення, тобто фактична його реалізація, що має на меті відновлення порушених прав у спосіб та в порядку, визначених як самим рішенням, так і чинним законодавством.

Як би правильно і своєчасно не було винесено судового рішення, яке б законне, обґрунтоване та об'єктивне воно не було, якщо воно не буде виконане, то ні про який реальний захист прав і охоронюваних законом інтересів, ні про яке відновлення порушеної законності не може йти мова. Відтак, не може бути мови й про виконання господарським судом завдань, передбачених ст. 1 ГПК.

Про важливість цієї стадії зазначає також Європейський суд з прав людини у одному зі своїх рішень: "... процес виконання рішення суду є його другою стадією і право, спір щодо якого було вирішено в судовому порядку, не набуває свого практичного змісту доти, доки рішення не буде виконано" (п. 47 рішення від 31.05.2007 р. № 6725/03 у справі "Лізанець проти України") [50].

Насамкінець, на тісний взаємозв'язок господарського процесу та виконавчого провадження вказує особлива роль позову, який може мати місце у процесі примусового виконання рішення господарського суду. Це, зокрема, стосується випадку подання позову про визнання права власності на майно та зняття з нього арешту особою, яка вважає, що майно належить саме їй, а не боржнику (ст. 60 ЗУ "Про виконавче провадження"). Взаємозв'язок і взаємозалежність господарського процесу та виконавчого провадження також прослідковується при вжитті судом заходів забезпечення позову (розділ 10 ГПК), про що він виносить ухвалу, яка виконується саме ДВС. На наявність зв'язку вказує також закріплення у ЗУ "Про виконавче провадження" цілого переліку питань, які так само віднесені до компетенції суду. Серед них для прикладу можна назвати розгляд скарги на постанову державного виконавця про відкриття виконавчого провадження (ст.ст. 25, 82) чи про відмову у його відкритті (ст.ст. 26, 82), роз'яснення рішення, виконавчого документа, який підлягає примусовому виконанню (ст. 34), розгляд скарги на постанову державного виконавця про відкладення провадження виконавчих дій (ст.ст. 35, 82), про стягнення з боржника витрат, пов'язаних з організацією та проведенням виконавчих дій (ст. 41) тощо.

Відтак, виділення двох стадій (етапів) правозастосовчої діяльності та двох стадій (етапів) захисту прав суб'єктів, які звертаються до господарського суду, виявлення спільної мети та завдань, що ставляться перед судом та ДВС, розкриття особливої ролі позову у виконавчому провадженні та тісного зв'язку господарського процесу та виконавчого провадження через вжиття заходів забезпечення позову, віднесення до компетенції суду цілого переліку питань, які можуть мати місце у виконавчому провадженні, – все це, на наш погляд, обґрунтовує наявність об'єктивно існуючого тісного зв'язку між судовим (в т.ч. і господарським) процесом та виконавчим провадженням, але навряд чи може виступити вагомим аргументом на користь віднесення норм,

що регулюють виконавче провадження, до судового (в т.ч. господарського) процесу.

На наш погляд, на сьогоднішній день є всі підстави стверджувати, що у системі права України формується окрема галузь – виконавче право. Виходячи з того, що формування кола суспільних відносин, які мають регулюватися ним, повинно здійснюватися за рахунок наявності того "оригінального", не притаманного будь-якій іншій галузі права "ядра", яке складають власне виконавчі відносини, а також за рахунок включення до нього інших, пов'язаних з ними відносин (господарських процесуальних, цивільних процесуальних, адміністративних, адміністративних процесуальних тощо), – все це підпадає під особливості предмета саме комплексної галузі права, – приходимо до висновку, що перед нами – комплексна галузь права.

Список використаних джерел

- Алексеев С.С. Структура советского права. / С.С. Алексеев. – Москва: Юрид. лит.-ра, 1975. – С. 18.
- Амельченко М.В. Захист прав суб'єктів господарювання в судовому процесі та у виконавчому провадженні. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. / М.В. Амельченко. / НАН України. Інститут економіко-правових досліджень. – Донецьк, 2001. – С. 4, 13-14.
- Притыка Д.Н. Арбитражный суд: проблемы организации и деятельности. / Д.Н. Притыка. – Киев: Ориане, 2000. – С. 289.
- Арбитражный процессуальный кодекс Украины: Научно-практический комментарий. / За ред. Джуны В.В., Гулого В.В. – Харьков: Консум, 1995. – С. 212.
- Арбитражный процесс в СССР. / Под ред. Добровольского А.А. – Москва: Изд-во Московского ун-та, 1973. – С. 180-182.
- Арбитражный процесс в СССР. / Отв. ред. Добровольский А.А. – Москва: Изд-во Московского ун-та, 1983. – С. 32.
- Журик Ю.В. Розгляд антимонопольними органами України справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції: Монографія. / Ю.В. Журик. – Кам'янець-Подільський: ПП Мошак М.І., 2006. – С. 124.
- Максютин М.В. Теория юрисдикционного процесса. / М.В. Максютин. / Под ред. Авсеенко В.И. – Москва: Московский психолого-социальный институт, 2004. – С. 169.
- Мойсеенко В.Я. Нові підходи в реформуванні державної виконавчої служби. / В.Я. Мойсеенко // Наука і вища освіта: тези доповідей учасників XVI Міжнародної наукової конференції молодих науковців, м. Запоріжжя, 17-18 квітня 2008 р.: У 4-х т. Т. 4. / Класичний приватний університет. – Запоріжжя: КПУ, 2008. – С. 78.
- Талан Л. Виконавче провадження в структурі цивільного процесу. / Л. Талан. // Вісник Академії правових наук України. – 2009. – № 2. – С. 101-102.
- Шупеня М. Шляхи удосконалення діяльності державної виконавчої служби. / М. Шупеня, О. Кузь, Б. Бачук. // Право України. – 2005. – № 5. – С. 36.
- Юрчак В. Виконання судових рішень: окремі питання. / В. Юрчак. // Право України. – 2003. – № 3. – С. 85.
- Про Інформаційний лист Верховного Суду України від 08.11.2005 р. № 3.2.-2005: інформаційний лист Вищого господарського суду України від 25.11.2005 р. № 01-8/2228 // Вісник господарського судочинства – 2006. – № 1. – С. 37.
- Щодо розгляду скарг на дії чи бездіяльність органів Державної виконавчої служби: лист Вищого господарського суду України від 11.12.2006 р. № 05-3/2772 // Вісник господарського судочинства. – 2007. – № 2. – С. 22.
- Штефан М.І. Цивільний процес: Підручник для юридичних спеціальностей вищих закладів освіти. / М.І. Штефан. – Київ: Ін Юре, 1997. – С. 512.
- Заворотько П.П. Процессуальные гарантии исполнения судебного решения. / П.П. Заворотько. – Москва: Юрид. лит.-ра, 1974. – С. 3.
- Заворотько П.П. Роль науки советского гражданско-процессуального права в усовершенствовании законодательства о порядке исполнения судебных решений. / П.П. Заворотько. // Республиканская межвузовская научная конференция на тему: "Роль правовой науки в совершенствовании практической деятельности гос. органов, хозяйственных и обществ. организаций". 18-22 апреля 1967 г. Тезисы докладов и научных сообщений. / Отв. ред. Сокурено В.Г. – Львов: Изд-во Львовского ун-та, 1967. – С. 171.
- Валева Р.Х. Органы исполнения судебных решений по гражданскому процессуальному праву. Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03. / Р.Х. Валева. / Ленинградский гос. ун-т им. Жданова А.А. – Ленинград, 1961. – С. 3, 13.
- Изаконов Б.М. Исполнение судебных решений. / Б.М. Изаконов, М.Р. Левитанус. – Москва: Госюриздат, 1962. – С. 3.
- Гринько Ю.И. Исполнение судебных решений. / Ю.И. Гринько. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1969. – С. 3, 6, 35.
- Баранкова В.В. Виконання судових рішень. / В.В. Баранкова. // Цивільне процесуальне право України. / За ред. Комарова В.В. – Харків: Право, 1999. – С. 424-425.
- Барихин А.Б. Большой юридический энциклопедический словарь. / А.Б. Барихин. – Москва: Книжный мир, 2003. – С. 220.
- Головченко В. Место суда в исполнении судебных решений. / В. Головченко. // Юридическая практика. – 1999. – № 10. – С. 10.
- Курс советского гражданского процессуального права. В 2-х т. – Т. 2. – Москва: Наука, 1981. – С. 320-323.
- Луспелник Д. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Розгляд скарг на дії державного виконавця. / Д. Луспелник. // Юридичний журнал. – 2006. – № 1 (43). – С. 110.
- Сергун А.К. Принудительное исполнение судебных решений в общем процессе реализации норм права. / А.К. Сергун. // Труды. Том 61. Теоретические вопросы реализации норм права. – Москва: Типография ТАСС, 1978. – С. 70.
- Советский гражданский процесс. / Под ред. Добровольского А.А. – Москва: Изд-во Московского ун-та, 1979. – С. 15, 285.
- Советский гражданский процесс. / Отв. ред. Чечина Н.А., Чечот Д.М. – Ленинград: Изд-во Ленинградского ун-та, 1984. – С. 13, 332-333.
- Советский гражданский процесс. / Отв. ред. Шакарян М.С. – Москва: Юрид. лит.-ра, 1985. – С. 11, 384, 385.
- Сорокин В.Д. О реализации административно-процессуальных норм. / В.Д. Сорокин. // Вестник Ленинградского университета. Год издания 22-й. № 5. Серия экономики, философии и права. Вып. 1. – Ленинград: Изд-во Ленинградского ун-та, 1967. – С. 101.
- Алексеев С.С. Структура советского права. / С.С. Алексеев. – Москва: Юрид. лит.-ра, 1975. – С. 155.
- Фролова О.В. Место исполнительного производства в правовой системе России. / О.В. Фролова. // Государство. Политика. Право. Межвузовский сборник научных трудов. / Под ред. Хабибулина А.Г. – Уфа: Уфимский юридический институт МВД России, 2000. – С. 108.
- Закон Украины "Об исполнительном производстве": Научно-практический комментарий. Изд. 2-е, испр. и доп. / (Тертышников В.И., Тертышников Р.В.). – Харьков: Консум, 2002. – С. 4-5.
- Чернадчук В.Д. Основы господарського процесуального права України: Навчальний посібник. / В.Д. Чернадчук, В.В. Сухонос. – 2-ге вид., стер. – Суми: ВТД "Університетська книга", 2003. – С. 133.
- Притика Д.М. Арбитражный процес: Навчальний посібник. В 2-х ч. Ч. II. / Д.М. Притика, М.І. Тітов, В.С. Щербина та ін. – Харків: Консум, 2000. – С. 165, 166.
- Про виконавче провадження: Закон України від 21.04.1999 р. № 606-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 24. – Ст. 207.
- Цивільний процесуальний кодекс УРСР від 18.07.1963 р. № 1500-06 // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1963. – № 30. – Ст. 464.
- Про державну виконавчу службу: Закон України від 24.03.1998 р. № 202/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 36-37. – Ст. 243.
- Господарський процесуальний кодекс України від 6.11.1991 р. № 1798-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
- Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 р. № 1618-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41, 42. – Ст. 492.
- Гринько Ю.И. Исполнение судебных решений. / Ю.И. Гринько. – Казань: Изд-во Казанского ун-та, 1969. – С. 3, 5-6.
- Заворотько П.П. Процессуальные гарантии исполнения судебного решения. / П.П. Заворотько. – Москва: Юрид. лит.-ра, 1974. – С. 3-4.

43. Демченко С.Ф. Теоретико-методологічні засади ефективності господарського судочинства: монографія. / С.Ф. Демченко. – Київ: Преса України, 2009. – С. 58.

44. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.

45. Юков М.К. Самостоятельность норм, регулирующих исполнительное производство. / М.К. Юков. // Проблемы совершенствования Гражданского процессуального кодекса РСФСР. Научные труды. Вып. 40. / Под. ред. Агаркова И.Ф. – Свердловск, 1975. – С. 94.

46. Кодекс адміністративного судочинства України від 6.07.2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України – 2005. – № 35-36. – Ст. 446.

47. Самсонова Л.С. Принудительное исполнение как самостоятельный этап правоприменительного процесса.

/ Л.С. Самсонова. // Государство и право в системе социального управления. Межвузовский сборник научных трудов. – Свердловск: УрГУ, 1981. – С. 12.

48. Гребьонкіна Л. Мета та завдання державної виконавчої служби. / Л. Гребьонкіна. // Право України. – 2000. – № 2. – С. 13-14.

49. Заворотько П.П. Процессуальные гарантии исполнения судебного решения. / П.П. Заворотько. – Москва: Юрид. лит-ра, 1974. – С. 3-4.

50. Рішення Європейського суду з прав людини від 31.05.2007 р. № 6725/03 у справі "Лізанець проти України". [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1014.5226.0>.

Надійшла до редколегії 05.06.13

О. Науменко, ассист.
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

СУДЕБНАЯ КОНЦЕПЦИЯ ИСПОЛНИТЕЛЬНОГО ПРОИЗВОДСТВА: КРИТИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ

Статья посвящена проведению сравнительной характеристики судебного (прежде всего хозяйственного) процесса и исполнительного производства, анализу их взаимосвязи и взаимозависимости. Анализируются общие и отличительные черты судебного (главным образом хозяйственного) процесса и исполнительного производства, рассматриваются основания возникновения и прекращения хозяйственных процессуальных правоотношений и правоотношений в исполнительном производстве, их содержание и субъектный состав.

Ключевые слова: исполнительное производство, заключительная стадия хозяйственного процесса, судебный процесс, хозяйственные процессуальные правоотношения, правоотношения в сфере исполнительного производства.

О. Naumenko, Associate Professor
Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv

COURT EXECUTIVE PRODUCTION CONCEPT: A CRITICAL ANALYSIS

The article is dedicated to comparative analysis of court (commercial, in the first place) proceedings and enforcement procedure, analysis of their relationships and interdependence. The common and distinctive features of the court (mostly commercial) proceedings and enforcement procedure are analyzed, the grounds for relations within court proceedings and enforcement procedure to arise, as well as substance and participants of such relations are considered.

Key words: the enforcement procedure, the final stage of the commercial court proceedings, court proceedings, legal relations in the commercial court proceedings, legal relations in the enforcement procedure.

УДК 346.543

І. Якимова, ассист.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ КОНЦЕСІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ В МЕЖАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

У статті проаналізовано поняття концесійної діяльності, досліджено деякі аспекти управління та контролю за здійсненням концесійної діяльності, запропоновано шляхи забезпечення ефективного управління концесійною діяльністю в межах державно-приватного партнерства, правове регулювання якого було започатковано Законом України "Про державно-приватне партнерство".

Ключові слова: концесійна діяльність, концесія, управління, контроль, державно-приватне партнерство.

Актуальність обраної теми дослідження обумовлена новим, на нашу думку, етапом розвитку концесійного законодавства України, який розпочався після прийняття Закону України "Про державно-приватне партнерство" (далі – Закон про ДПП) [1] та низки підзаконних нормативно-правових актів на розвиток положень Закону про ДПП [2; 3; 4; 5; 6].

Незважаючи на наявність в Україні наукових праць, в яких досліджуються як окремі аспекти правового регулювання концесійних відносин (роботи М. М. Бахуринської, О. Р. Зельдіної, М. П. Медведєвої, О. А. Медведєвої, Г. С. Пілігрим та ін.), так і питання державно-приватного партнерства (роботи О. М. Вінник, Г. Л. Знаменського, О. В. Шаповалової, Г. С. Пілігрим та ін.), потребують подальших наукових досліджень та аналізу питання правового регулювання однієї із стратегічних форм державно-приватного партнерства – концесійного договору, в тому числі правові аспекти здійснення концесійної діяльності в рамках державно-приватного партнерства (далі – ДПП), з метою забезпечення ефективності управління концесійною діяльністю та подальшого розвитку концесійних відносин в Україні.

Висновок про тенденцію до підвищення значення та ролі ДПП в економіці України випливає з аналізу програмних документів (їх концепцій), концепцій проектів законів України, затверджених чи схвалених протягом останніх років актами Уряду України, в тому числі:

- Державної програми розвитку внутрішнього виробництва [7], перший етап виконання якої планується до 2015 року. Цією Програмою серед напрямів структурної модернізації промисловості визначено вдосконалення системи державної підтримки розвитку промисловості, зокрема на засадах ДПП, спрямованого на підвищення технічного рівня технологічних процесів; інноваційний напрям розвитку національної економіки визначено базовою стратегією для держави і бізнесу, наголошено на необхідності запровадити систему партнерських відносин між різними формами бізнесу, яка забезпечить ефективне співробітництво і прибутковість. З цієї метою визначається необхідність вжиття заходів до подальшого вдосконалення наявного інституціонального середовища і формування інституційних структур, що сприятимуть модернізації внутрішнього виробництва, а саме: розроблення та впровадження договорів ДПП,

